

Föreläsning Datastrukturer (DAT036)

Nils Anders Danielsson

2013-11-11

Idag

- ▶ Mängder, avbildningar.
- ▶ Hashtabeller.
- ▶ Sortering.

Pseudokod

- ▶ Blandning av programmeringsspråk, matematisk notation och naturligt språk.
- ▶ Mål: fokusera på det viktiga, undvik onödiga detaljer.
- ▶ Ibland kan det vara bra med fler detaljer, ibland färre.

Mängder

ADT:

- ▶ Konstruerare för tom mängd.
- ▶ `insert( $x$ )`: Läger till x till mängden.
Mängder innehåller ej dubbletter.
- ▶ `member( $x$ )`: Avgör om x finns i mängden.
- ▶ `delete( $x$ )`: Tar bort x från mängden.

Avbildningar/maps

ADT:

- ▶ Konstruerare för tom avbildning.
- ▶ $\text{insert}(k, v)$: Lägger till bindningen $k \mapsto v$.
Om det finns en gammal bindning $k \mapsto v'$ skrivs den (t ex) över.
- ▶ $\text{lookup}(k)$: Om det finns en bindning $k \mapsto v$ så ges v som svar.
- ▶ $\text{delete}(k)$: Tar bort bindningen $k \mapsto v$ (om det finns en sådan bindning).

Krav på nyckeltypen

Olika mängd-/avbildningsdatastrukturer har olika krav på nyckeltypen:

- ▶ Likhetstest.
- ▶ Olikhetstest/komparator.
- ▶ Hashfunktion.

Hashtabeller

Hashtabeller

- ▶ Implementerar mängd- eller avbildnings-ADTn.
- ▶ Idé: Array plus funktion som säger i vilken “hink” man ska lägga elementen/bindningarna.

Hashfunktioner

- ▶ Tar värden till heltal (t ex).
- ▶ Krav: Om $x = y$ ska $h(x) = h(y)$.
- ▶ Dock kan $h(x) = h(y)$ för $x \neq y$: kollision.
- ▶ Finns olika metoder för att hantera kollisioner.

Hashtabeller, separat kedjning

```
class HashTable<A>:
    private int          size
    private List<A> [] table

    HashTable(int capacity):
        initialise(capacity)

    private initialise(int capacity):
        if capacity <= 0 then
            raise error

        size = 0
        table = new array of size capacity
        for each position i in table do
            table[i] = new LinkedList<A>()
```

Hashtabeller, separat kedjning

```
member(A x):  
    List<A> bucket = table[x.hash() mod table.length()]  
    return bucket.contains(x)
```

Obs:

- ▶ Jag antar att $n \bmod s \in \{0, 1, \dots, s - 1\}$ (för $s > 0$).
- ▶ Javas % uppfyller inte det kravet, t ex för $n = -5$ och $s = 107$.

Hashtabeller, separat kedjning

```
delete(A x):  
    List<A> bucket = table[x.hash() mod table.length()]  
  
    if bucket.contains(x) then  
        bucket.remove(x)  
        size--
```

Hashtabeller, separat kedjning

```
insert(A x):  
    List<A> bucket = table[x.hash() mod table.length()]  
  
    if bucket.contains(x) then  
        raise error  
  
    bucket.add(x)  
    size++  
    if size is "too large" then  
        rehash
```

Hashtabeller, separat kedjning

```
private rehash:  
    oldtable = table  
  
    initialise("suitable" capacity)  
  
    for each position i in oldtable do  
        for each element x in oldtable[i] do  
            insert(x)
```

Kan undvika att beräkna hashkoder igen genom att spara dem tillsammans med elementen.

Skapa en hashtabell med kapacitet 5, och stoppa in följande värden: 3, 7, 8, 2, 9, 11. Använd hashfunktionen $h(x) = x$. Hur många kollisioner inträffar? (Tabellens kapacitet ändras inte.)

- ▶ 0.
- ▶ 1.
- ▶ 2.
- ▶ 3.
- ▶ 4.
- ▶ 5.

Hashtabeller

“För stor”, “lämplig” kapacitet:

- ▶ Lastfaktor: storlek/kapacitet.
- ▶ Hög lastfaktor ger ev fler kollisioner.
- ▶ Låg lastfaktor $\Rightarrow$ många tomma hinkar.
- ▶ JDK 7 HashMap (använder separat kedjning):
lastfaktor max 0.75 (kan ändras).

Hashtabeller

- ▶ Kursbokens rekommendation:
kapacitet primtal.
- ▶ Skydd mot vissa dåligt designade hashfunktioner.
- ▶ Säg att alla hashkoder har formen $im + n$ (för $i = 0, 1, 2, \dots$):
 - ▶ Om kapaciteten är km så används som mest k hinkar.
 - ▶ Om kapaciteten och m är relativt prima så kan alla hinkar användas.
- ▶ Kapacitet 2^k leder till kollision om sista k bitarna i $h(x)$ och $h(y)$ är lika: övriga bitar ignoreras.

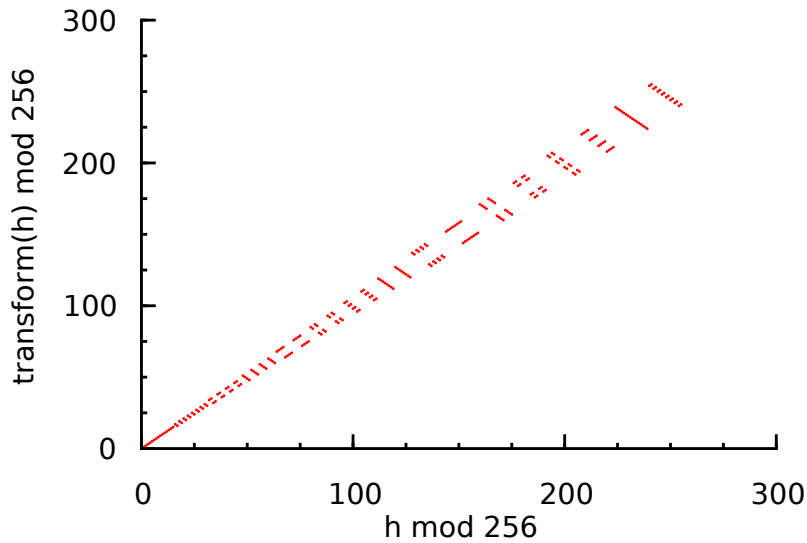
Hashtabeller

- ▶ JDK 7 HashMap: kapacitet 2^k .
- ▶ För att undvika problem transformeras hashkoderna med en andra hashfunktion:

```
h ^= (h >>> 20) ^ (h >>> 12);  
return h ^ (h >>> 7) ^ (h >>> 4);
```

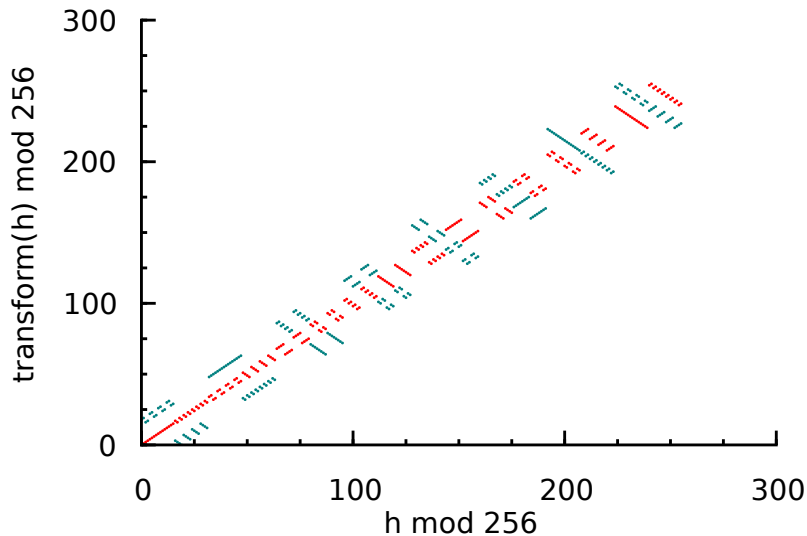
($\wedge$ är xor, $n \gg k$ är $n/2^k$.)

0-255

0-255

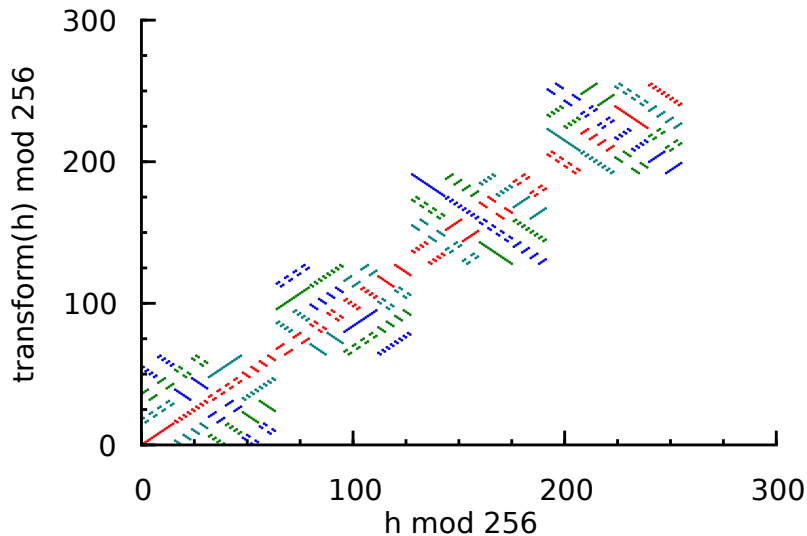
0-511

• • • 0-255

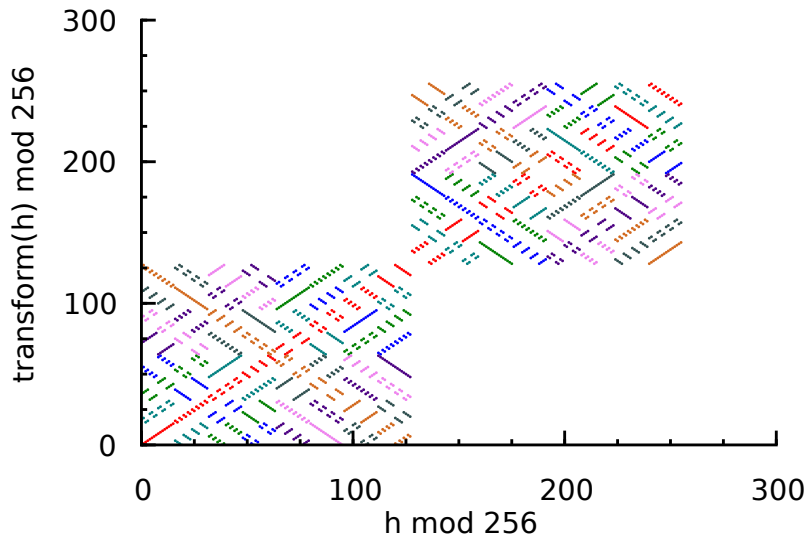
• • • 256-511

0-1023

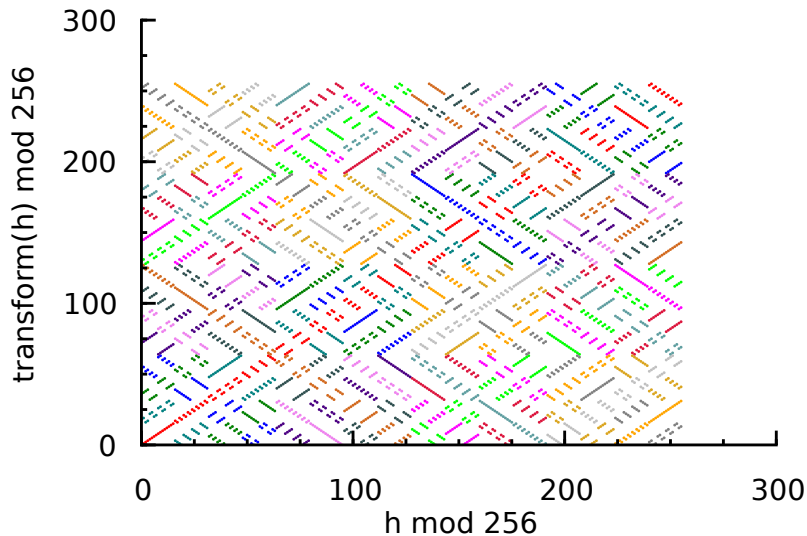
· · · 0-255 · · · 256-511 · · · 512-767 · · · 768-1023

0-2047

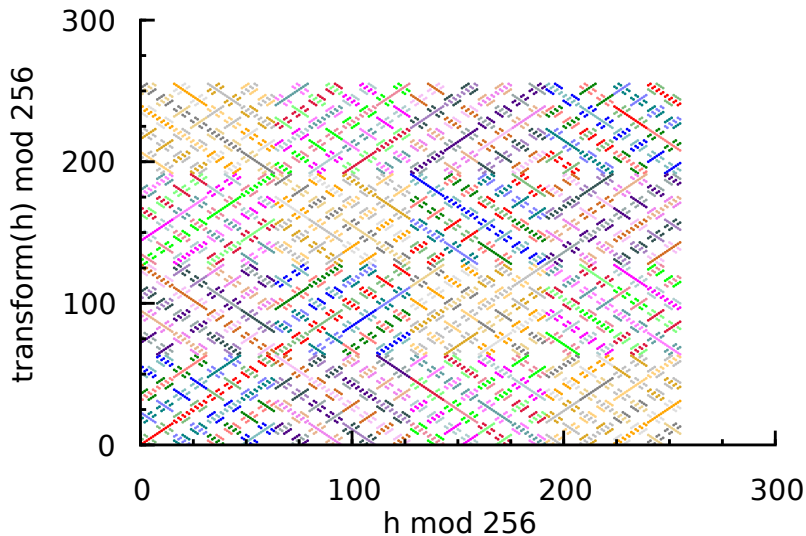
• • • 0-255 • • • 256-511 • • • 512-767 • • • 768-1023

0-4095

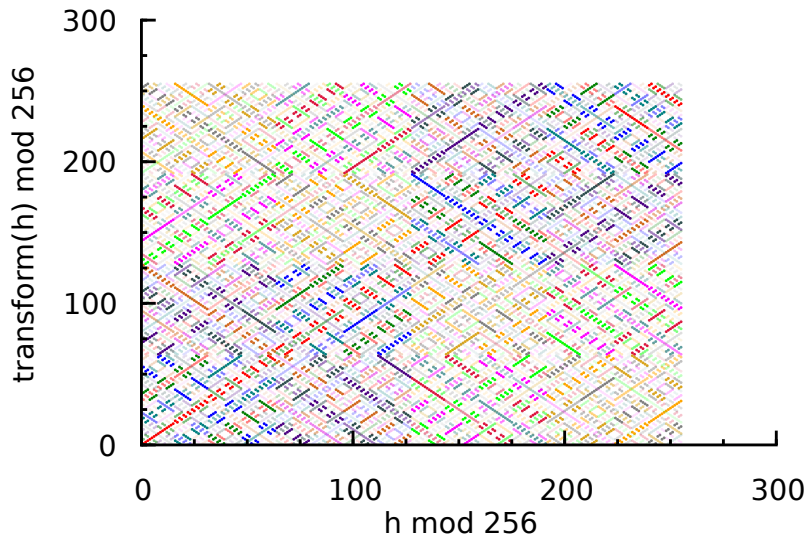
0-255 256-511 512-767 768-1023

0-8191

• • • 0-255 • • • 256-511 • • • 512-767 • • • 768-1023

0-16383

• • • 0-255 • • • 256-511 • • • 512-767 • • • 768-1023

Hashfunktioner

- ▶ Bra hashfunktion:
snabb, liten risk för kollisioner.
- ▶ Lätt att skriva dålig hashfunktion.
- ▶ Svårt att designa bra hashfunktion.
- ▶ Kursbokens “bra” hashfunktion för strängar
är kanske inte jättebra
(men fungerar nog OK för hashtabeller;
Java använder en liknande definition).
- ▶ Hur skriver man en bra hashfunktion?

Hashfunktioner

- ▶ Finns ett antal hashfunktioner som påstås fungera bra:

- ▶ MurmurHash.
- ▶ CityHash.
- ▶ SpookyHash.
- ▶ ...

Kanske är bra att använda någon av dem.

- ▶ Kan vara lämpligt att testa hashfunktionen.

Hashfunktioner

Finns bibliotek som kan vara till hjälp vid definition av hashfunktion för egendefinierad klass.

Exempel:

- ▶ JDK 7: `java.util.Objects.hash`.

Enkel hashfunktion, motsvarar den för strängar.

```
public int hashCode() {  
    return Objects.hash(field1, field2, field3);  
}
```

- ▶ `com.google.common.hash`.

Flera olika hashfunktioner.

Hashtabeller, separat kedjning

Tidskomplexitet med
 $O(1)$ perfekt hashfunktion (inga kollisioner),
lastfaktor ≤ 1 ,
 $O(1)$ likhetstest,
och kapacitet 2^k :

- ▶ Tom hashtabell: $O(kapacitet)$.
- ▶ insert: $O(1)$ (amorterat).
- ▶ member: $O(1)$.
- ▶ delete: $O(1)$.

Hashtabeller, separat kedjning

Tidskomplexitet med

$O(1)$ mycket dålig hashfunktion (bara kollisioner),
lastfaktor ≤ 1 ,

$O(1)$ likhetstest,

och kapacitet 2^k :

- ▶ Tom hashtabell: $O(\text{kapacitet})$.
- ▶ insert: $O(n)$.
- ▶ member: $O(n)$.
- ▶ delete: $O(n)$.

Hashtabeller, separat kedjning

Tidskomplexitet med

$O(1)$ mycket dålig hashfunktion (bara kollisioner),
lastfaktor ≤ 1 ,

$O(1)$ likhetstest,
och kapacitet 2^k :

- ▶ Tom hashtabell: $O(\text{kapacitet})$.
- ▶ insert: $O(n)$.
- ▶ member: $O(n)$.
- ▶ delete: $O(n)$.

Notera: En angripare kanske kan välja indata på ett sådant sätt att man får många kollisioner.

Vad är tidskomplexiteten för borttagande av n strängar, var och en med n tecken, från en hashtabell som innehåller alla strängarna? Anta att hashfunktionen är perfekt, och linjär i strängarnas storlek.

- ▶ $\Theta(1)$.
- ▶ $\Theta(n)$.
- ▶ $\Theta(n^2)$.
- ▶ $\Theta(n^3)$.

Hashtabeller, öppen adressering

- ▶ Inga länkade listor.
- ▶ Vid kollision:
element sparas på annan position i arrayen.
- ▶ delete lite krånglig (gravstenar).
- ▶ Kan i vissa fall ge bättre cacheutnyttjande.

Sorting

Insättningssortering

```
// Precondition för insert x xs: xs är sorterad.  
insert :: Ord a => a -> [a] -> [a]  
insert x []          = [x]  
insert x (y : ys)  
    | x <= y      = x : y : ys  
    | otherwise = y : insert x ys  
  
insertionSort :: Ord a => [a] -> [a]  
insertionSort []          = []  
insertionSort (x : xs) = insert x (insertionSort xs)
```

Insättningssortering

- ▶ *Stabil* sorteringsalgorithm:
bevarar inbördes ordning mellan “lika” element.
- ▶ Anta att $(x, _) \leq (y, _) = x \leq y$:
`insertionSort [(1, 3), (1, 2), (2, 0), (1, 4)] =`
`[(1, 3), (1, 2), (1, 4), (2, 0)]`

Vad är bästa- och värstafalls-tidskomplexiteten för `insertionSort`, givet att jämförelser tar konstant tid?

- ▶ $\Theta(n)$, $\Theta(n)$.
- ▶ $\Theta(n)$, $\Theta(n^2)$.
- ▶ $\Theta(n^2)$, $\Theta(n^2)$.

Mergesort

```
// Precondition: Listorna är sorterade.  
merge :: Ord a => [a] -> [a] -> [a]  
merge []      ys      = ys  
merge xs      []      = xs  
merge (x : xs) (y : ys)  
  | x <= y     = x : merge xs (y : ys)  
  | otherwise  = y : merge (x : xs) ys
```

Mergesort

```
mergeSort :: Ord a => [a] -> [a]
mergeSort xs
  | |xs| <= 1 = xs
  | otherwise = merge (mergeSort ys) (mergeSort zs)
  where ys = first [|xs|/2] elements from xs
        zs = last  [|xs|/2] elements from xs
```

Mergesort

```
mergeSort :: Ord a => [a] -> [a]
mergeSort xs
  | |xs| <= 1 = xs
  | otherwise = merge (mergeSort ys) (mergeSort zs)
  where ys = first [|xs|/2] elements from xs
        zs = last  [|xs|/2] elements from xs
```

- I kursboken: mergesort för arrayer.

Är mergeSort stabil?

- ▶ Ja.
- ▶ Nej.

Mergesort

Tidskomplexitet (om $\leq$ tar konstant tid):

- ▶ merge: Linjär i listornas längd: $O(|xs| + |ys|)$.
- ▶ mergeSort:

$$T(0) = 1$$

$$T(1) = 1$$

$$T(n) = n + T\left(\left\lceil \frac{n}{2} \right\rceil\right) + T\left(\left\lfloor \frac{n}{2} \right\rfloor\right), \text{ om } n \geq 2$$

Mergesort

Antag att $n = 2^k$, $k \in \mathbb{N}$.

$$\begin{aligned}T(n) &= n + 2T(n/2) \\&= n + 2(n/2 + 2T(n/4)) \\&= 2n + 4T(n/4) \\&= 2n + 4(n/4 + 2T(n/8)) \\&= 3n + 8T(n/8) \\&= \dots \\&= \log_2 n \cdot n + nT(n/n) \\&= n \log_2 n + n \\&= \Theta(n \log n)\end{aligned}$$

Divide and conquer

- ▶ Algoritmteknik: söndra och härska (divide and conquer).
- ▶ Om man skapar två delproblem av halv storlek på linjär tid, och dessutom slår ihop delresultaten på linjär tid, så får man en $O(n \log n)$ -algoritm.

Sammanfattning

Idag:

- ▶ Mängder, avbildningar.
- ▶ Hashtabeller.
- ▶ Sortering.

Nästa gång:

- ▶ Grafer.